

Skärgårdsutvecklingsplan för Emsalö år 2001

Utgivare:
Föreningen Emsalö Byaråd r.f.
Emäsalon Kyläyhdistys r.y.

Innehållsförteckning

1 Målsättningen med skärgårdsutvecklingsplanen	3
2 Kort historik	3
3 Ön dag	5
3.1 Storlek och naturförhållanden.....	5
3.2 Befolkning och bebyggelse.....	5
3.3 Service på ön.....	5
4 Föreningsliv	6
5 Företag	7
6 Delgeneralplanen	7
7 Genomförande av enkätundersökningen	8
8 Uppgifter om de som svarat på enkäten	8
8.1 Köns- och åldersfördelning.....	8
-Tabell 8.1 Köns- och åldersfördelning för de fast bosatta och fritidsboende som svarat på enkäten.....	8
8.2 språk.....	9
9 De fast bosatta och fritidsboende hushållen	9
-Tabell 9.1 De fast bosatta hushållens storlek.....	9
-Tabell 9.2 Hemkommunerna bland de fritidsboende hushållen på Emsalö och Haxalö.....	9
-Tabell 9.3 Antalet medlemmar i de fritidsboende hushållen som i allmänhet vistas i fritidsbostaden.....	10
-Tabell 9.4 De fritidsboende hushållens sammanlagda vistelsetiden i fritidsbostaden per år..	10
-Tabell 9.5 Fritidsboende hushållen utnyttjande av fritidsbostaden utanför sommarsäsongen	10
10 Service	11
-Tabell 10.1 Användningsgrad av olika former av service eller lokala produkter på Emsalö..	12
10.1 Önskemål om service	14
10.2 Kommunikationer	14
-Tabell 10.2 Användningsgraden av busslinjen Emsalö-Borgå-Emsalö.....	14
-Tabell 10.3 Behovet av flere bussturer på busslinjen Emsalö-Borgå-Emsalö.....	15
10.3 Service för de fast bosatta	15
10.3.1 Äldreomsorg	15
-Tabell 10.4 De nuvarande behovet av äldreomsorg.....	15
-Tabell 10.5 De fast bosatta hushållens intresse för ett servicehem i Bengtsby inom de närmaste åren.....	15
10.3.2 Barndagvård och eftermiddagsvård för skolbarn...	16
11 Aktiviteter och evenemang	16
11.1 Önskemål om aktiviteter och evenemang	17
-Tabell 11.1 Hushållens deltagande i fritidsaktiviteter och evenemang under de senaste åren.....	17

11.2 Ett byacenter	18
-Tabell 11.2 De fast bosatta och fritidsboende hushållens åsikt om vad byacentret i Spakis ladugård skall användas till.....	18
12 Framtidsplaner	20
-Tabell 12.1 De fritidsboende hushållens önskan om att bygga om fritidsbostaden till vinterbonad.....	20
-Tabell 12.2 De fritidsboende hushållens önskan om att bli fast bosatt på Emsalö.....	20
-Tabell 12.3 De fritidsboende hushållens planer på att flytta ut till Emsalö.....	20
12.1 Distansarbete	20
-Tabell 12.4 Antal och andel distansarbetande hushåll.....	21
-Tabell 12.5 Antal och andel hushåll med planer på att börja distansarbete inom de närmaste åren.....	21
13 Önskemål om framtida utveckling av Emsalö	21
14 En analys om styrkor, svagheter, möjligheter och hot	22
15 Sammanfattning	23

1 Målsättning med skärgårdsutvecklingsplanen

Målsättningen med följande skärgårdsutvecklingsplan är att vara en generell handlingsplan över hur vi, öns invånare, vill samverka för att utveckla vår ö. Syftet är att utvärdera öns nuläge med sina problem och möjligheter, påvisa åtgärder för öns utveckling och att framföra de önskemål invånarna har till olika beslutsfattare. Med skärgårdsutvecklingsplanen som utgångspunkt kan sedan enskilda personer, näringsidkare, föreningar och företag förverkliga olika delar av planen eller sina egna projekt som står i samklang med skärgårdsutvecklingsplanens mål. Planen är en av förutsättningarna för att kunna anhålla om understöd för olika projekt som gagnar ön.

Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet har på uppdrag av **Föreningen Emsalö byaråd r.f. – Emäsalon kyläyhdistys r.y.** gjort en kartläggning av de fast bosattas och fritidsboendes behov av service och aktiviteter på Emsalö i Borgå skärgård, samt deras önskemål om framtida utveckling av ösamhället. Utredningen genomfördes som en enkätundersökning våren 2001. Sammanlagt 564 formulär skickades till de fast bosatta hushållen och till ägarna av fritidsbostäder på Emsalö och Haxalö. Av dessa returnerades ca 400, alltså ca 71 procent.

I skärgårdsutvecklingsplanen har vi även beaktat de åsikter som framkom på det allmänna välbesökta skärgårdsmötet på Midgård vintern 2000 samt önskemål och idéer som framkommit under vissa intervjuer.

I planen prioriteras eller rangordnas inga enskilda önskemål eller projekt. Med planen strävar vi att endast framföra möjligheter till öns utveckling.

För att kunna förverkliga utvecklingsplanen har Föreningen Emsalö Byaråd r.f. erhållit understöd från **Svenska Kulturfonden och Östra Nylands förbund**. Dessutom har föreningen själv bidragit med egen finansiering. Förutom detta har ett omfattande talkoarbete gjorts av projektets arbetsgrupp bestående av **Bo Sederquist**, projektkoordinator och **Bo Jakobsson, Kim Colliander** och **Christer Nyström** som medlemmar. Utredningen ”**Att bo och trivas på Emsalö 2001**” utfördes av pol. kand. **Petra Ingo** med handledning av forskningsdirektör **Erland Eklund** och lektor **Christian Starck** från Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. Kapitlen 1-6 och 14 är skrivna av Bo Sederquist och kapitlen 7-13 och 15 av Petra Ingo.

2 Kort historik

Om Emsalö som en del av Borgås och Nylands historia har det skrivit en hel del. Det är inte vår avsikt att skriva historien på nytt, utan vi vill endast återge vissa historiska fakta. Uppgifterna nedan är fritt lånade ur den av Emsalö Allmogeförening utgivna boken ”**Emsalöboken, del 1**”.

Ortsnamnet Emsalö, Emäsalo tros vara ett finskt låneord, vars ändelse –salo tyder på baltiskt ursprung (större ö). Förstavelsen Emä igen kan ha betytt moder eller kanske äimä (nål på finska). Ortsbefolkningen kallar i varje fall ön ibland till ”Eimsal”; så varifrån namnet kommer får historiker tvista om.

Byar på ön uppkom mellan 1240- och 1530-talet. För de första bosättarna var basnäringen åkerbruk och boskapsskötsel. Därför valdes boplatserna med tanke på sådana platser som kunde erbjuda de gynnsammaste betingelserna. Kompletterande näringar var givetvis jakt och fiske.

Borgå, som i ett tidigt skede hade blivit en centralort i östra Nyland hade sin infart sjövägen på båda sidorna av Emsalö och därför var det naturligt att ön småningom befolkades av människor som även hade anknytning till eller själva gjorde handel med staden. Befolkningen var främst bosatt på den östra delen av ön och vid Varlax viken, där jordmånen mer var lämpad för jordbruk och boskapsskötsel än på den kargare västra sidan.

Småningom uppkom fyra byar på Emsalö, dvs **Emsalö by, Orrby, Bengtsby och Varlax**. Under 1570-talet utfärdades att Haxalö skulle tillfalla **Boe gård**, trots Emsalöböndernas klagomål.

Därmed blev Haxalö en egen by, numera Boe by.

I slutet av 1600-talet bodde det 54 personer på ön men redan 1766 fanns det 150 personer. Enligt 1808-års mantalslängd fanns det redan 181 invånare på Emsalö och Haxalö.

Ständigt återkommande krig och elände har givetvis även berört Emsalö. Emsalö var ofta skådeplatsen för krig och härjningar mellan bl.a. ryssar och svenskar. Dessutom har inre tvister angående markägarförhållanden och rätt till fiske och jakt förekommit genom historien och stört det dagliga livet.

Ofta var de mindre gårdarnas utkomstmöjligheter dåliga och därför måste husbonden försöka nyttja övriga resurser i omgivningen som stod till buds.

Fisket och fiskhandel, och sälfångst ledde till allmogeseglats och handel på andra orter. Likaså var virkeshandel en viktig inkomstkälla. Man seglade med öns varor bl.a. till Hansastaden Reval och till kustorter i Finland och i Sverige. Allmogeseglatsen ledde till båtbyggeri och senare till skutbyggen.

Livet på Emsalö var i huvudsak agrart med fiske som tilläggsnäring ända till slutet av 1800-talet. När seglation och kommunikationerna förbättrades blev samröret med andra orter livligare. Vid sekelskiftet fick man en väg på ön och postgången kom igång år 1901, två år senare en telefon. Vid sekelskiftet drog Emsalö även nytta av ångbåtstrafiken mellan Helsingfors och Borgå och en fartygsbrygga byggdes vid Kuggsundet. Första tiden var den privat. Senare byggdes flere bryggor på Emsalös stränder och trafiken blev regelbunden. Den här tiden blev det alltmer allmänt att ortsbefolkningen började hyra ut sina stugor till "herrska" från städerna. Under den tid hyresgästerna fanns på plats bodde de ofta i husbondens hem, medan husbonden själv flyttade till någon bod på gården eller till bastun. När det blev möjligt att ta sig landvägen till Kuggsundet över Tolkislandet på 1920-talet blev kommunikationerna till Borgå något enklare för cyklister och fotgängare.

Redan år 1924 planerade man en färja över Kuggsundet men planerna måste skrinläggas därför att man inte kunde få statsstöd för projektet. Först år 1951 kom färjtrafiken igång och det var en stor förändring i kommunikationerna till Emsalö. Efter färjans ankomst strömmade det fritidsbebyggare till ön, då man nu kunde komma med bil eller buss till Emsalö. Villabebyggelse hade givetvis redan tidigare uppstått men efter färjans ankomst började den stora tillströmningen av sommargäster.

Färjtrafiken upphörde år 1992 efter ett 41-årigt trafikerande, då bron byggdes över Kuggsundet.

3 Ön idag

3.1 Storlek och naturförhållanden

Emsalö inklusive ön Haxalö omfattar ca 3440 hektar och har en sammanlagd strandlinje på ca. 84 km. På ön (öarna) finns det sammanlagt fem byar, uppräknade norrifrån: **Emsalö by, Orrby, Bengtsby, Varlax och Boe by (Haxalö).**

Byarnas ungefärliga arealer är följande:

Emsalö by 450 ha, Orrby 660 ha, Bengtsby 790 ha, Varlax 1280 ha och Boe by (Haxalö) 260 ha.

Ön Emsalö har en relativt liten odlingsareal och den del av befolkningen som livnär sig på jordbruk bor i huvudsak på öns östra sida samt i några skyddade vikar på öns västra sida. Fritidsbebyggelse finns på öns bergiga och kargare väststrand förutom på den bördigare och mera skyddade östra sida. Mitten av ön består i huvudsak av bergs- och skogsområden med några större träsk och träskmarker.

3.2 Befolkning och bebyggelse

På Emsalö bor det (år 2000) 366 personer året runt och som fritidsboende ytterligare uppskattningsvis 1500 personer främst sommartid. Av de fast bosatta är 64 % svenskspråkiga och bland fritidsbefolkningen är den svenska majoriteten en aning mindre.

De fast bosatta barnen under 15 år var 63 till antalet. Över 65 år gamla fanns det 74 personer, d.v.s. 20 % av den fast bosatta befolkningen.

Antalet hushåll som bor året runt är 151 och fritidsbyggnadsplatser finns det omkring 520, dvs. sammanlagt 671 byggnadsplatser. Av dessa byggnadsplatser ligger de flesta dvs 450 st vid stranden.

Av de fast bosatta är hela 54 % utanför arbetslivet, dvs barn, studerande, pensionärer osv. Arbetslösheten utgör 9% av den arbetsföra befolkningen.

Den fasta bebyggelsen koncentrerar sig främst till öns östra del och till bycentra i Bengtsby, Orrby, Emsalö by och till Varlax, medan fritidsbebyggelsen för det mesta ligger längs stränderna längre från bycentren. I dessa bycentra finns gamla värdefulla byggnadshelheter, som i vissa fall hänför sig till 1700-talet. Som särskilt värdefull anses den historiska byhelheten i Bengtsby.

3.3 Service på ön

På Emsalö finns en **bybutik** med sommarcafé. Handlanden fungerar som postombud. Hon har dessutom hemtransportservice från sin butik.

Till norra delen av ön ända till Orrby trafikerar dessutom en **butiksbil**.

Bland övrig service kan nämnas **inkvarteringsrörelse, servicestation med kioskrörelse vid Kuggsundet** sommartid, **båtservice, sågverksamhet, årfabrik, grävmaskinstjänster, timmermannatjänster, elentreprenör, bevakningstjänster, taxi, yrkesfiskare med försäljning, fisketuristföretag, naturturistföretag, biblioteksbus, blomsterträdgård, eget kapell, Emsalö FBK** osv. Dessutom bor det **hantverkare och konstnärer** på Emsalö. **Buss** till och från Borgå centrum går dagligen några turer.

Sportplanen ägs av Borgå stad men upprätthålls framförallt på ”talko-arbete” av aktiva på ön. Föreningarna och privatpersoner har själva anskaffat en del idrottsredskap till sportplanen.

4 Föreningsliv

Emsalö Allmogeförening r.f.

Föreningen är den största och den äldsta på ön. Föreningen grundades år 1894 och har ca 300 medlemmar. Allmogeföreningen äger ett ungdomsföreningshus, **Midgård**, som är byggt år 1902. Marken är donerad av lokala markägare och huset är byggt av virke som öns bönder har donerat och som befolkningen har byggt på talko. I byggnaden, som traditionellt fungerat som samlingsplats för olika evenemang, fester, möten, bröllop osv har det även tidigare funnits en småskola. I huset har de senaste åren fungerat bl.a. en eftermiddagsklubb för skolbarn, arrangerad av Föreningen Emsalö Byråd r.f. och olika kurser. Allmogeföreningen förfogar även över en fin samling allmogeföremål från orten.

Föreningen Emsalö Byråd r.f. Emäsalon Kyläyhdistys r.y.

Föreningen grundades år 1996 som en följd av fusionsplanerna mellan Borgå stad och Borgå landskommun. Syftet är att fungera som en kontaktlänk mellan öns invånare och olika beslutsfattare inom stat och kommun för att öka trivseln och samvaron på ön. Dessutom strävar föreningen att bevara och utöka servicen på Emsalö. Föreningen har ca 180 medlemmar och är tvåspråkig. Föreningen har tagit ställning till olika aktuella saker på ön såsom delgeneralplaneringen, vägnamn, avfallshantering, vägbelysning osv. Under senaste 2,5 år har föreningen drivit en eftermiddagsklubb för skolbarn. Varje år ger föreningen ut en **servicekalender** och en liten lokalinfotidning, **Emsalöbladet**.

Emsalö Marthaförening r.f.

Den nu 85-åriga föreningen grundades redan år 1916 och har i detta nu 50 medlemmar. Föreningen syftar till att ge råd och rön för hem och hushåll.

Emsalö Frivilliga Brandkår r.f.

Redan år 1911 instiftades Emsalö FBK efter diskussioner inom Emsalö Allmogeförening. Föreningen förfogar över en egen branddepå och har även en egen brandbil med tillhörande utrustning. Kåren, som har ett sextiotal medlemmar har regelbunden verksamhet och har även under senare tid deltagit i släckning av eldsvådor. Emsalö FBK, som varit indragningshotad, är oersättlig på ön genom sin stora lokalkännedom och möjlighet till snabb utryckning.

Emsalö Kapellförening r.f.

Kapellföreningen grundades år 1932. År 1955 invigdes det egna kapellet av biskopen i Borgå. I kapellet ordnas gudstjänster, dop och vigslar.

Emsalö Jaktförening r.f.

Emsalö har en egen jaktförening med skild sektion för älgjakt och en skild för annat vilt.

5 Företag

Egentliga storföretag finns inte på orten, utan de flesta företagen på ön är s.k. enmansföretag eller familjeföretag med en eller två anställda. Dessutom finns som ovan sagts en hel del yrkesutövare och fackmän. Under punkt 3.3. har vi nämnt hurudan företagsamhet ön erbjuder.

Bland de få större företagen kan dock nämnas **Raul Hellberg Oy** med sin cykelhopsättningshall. Företaget har 8 anställda. Av dessa bor dock ingen på ön. Hallen ägdes tidigare av **Enstoföretagen**, som hade komponenttillverkning av elmateriel på ön. Inte heller då var någon av de anställda Emsalöbor.

Emsalö Tourist Center AB har inkvarteringservice i en motellbyggnad. I byggnaderna är inrymt även simhall och bastu. Utrymmen för husvagnar och båtturister finns även. Företaget är ett familjeföretag med anställda främst från familjen.

Närköp Englund är Emsalös enda bybutik och har stor betydelse för öns välbefinnande. Butiken har också ett sommarkafé och hemkörning av varor. Postombudsservice fungerar också i samband med butiken. Sommartid får ett antal av öns studerande eller skolelever jobb i butiken. Vintertid har butiken en deltidsanställd.

Emsalö Båtupplag Ab vinterförvarar, servar, reparerar och bygger om fritidsbåtar. Företaget har 4 heltidsanställda från orten. Under högsäsong utökas arbetsstyrkan enligt behov.

6 Delgeneralplanen

Efter det att broförbindelsen byggdes till Emsalö år 1992 ökade trycket på att bygga och fritidsbebyggelsen och åretruntbosättningen har ökat hela tiden. Delgeneralplanen omfattar i huvudsak följande områden:

- boende
- näringsverksamhet, såsom industri, handel, serviceverksamhet, jord- och skogsbruk
- rekreation samt
- trafik, vattenförsörjning och övriga allmänna behov

Delgeneralplanen för Emsalö och Haxalö är en del av planläggningsprojektet för Finska vikens kustområde, Life96 Miljöprojektet.

Programmet inleddes år 1997 och fördes till planläggningsnämndens behandling i december 1998 och mars 1999. Stadsfullmäktige i Borgå godkände detaljplanen för Emsalö och Haxalö den 25.10.1999 och Nylands Miljöcentral har med sitt beslut fastställt stadsfullmäktiges i Borgå beslut den 14.5.2001.

Delgeneralplanen väckte stor debatt bland ortsbefolkningen, såsom även framgår ur resultatet av den enkätförfrågning Svenska social- och kommunalhögskolan utfört. Det största missnöjet berör begränsningarna i byggnadsrätten och möjligheterna till ändring av fritidsbostad till åretruntbostad. Särskilt många av de som bor på Emsalös västra sida anser sig orättvist behandlade. Det är även många som förundrar sig över de striktare bestämmelserna angående avloppsvattenbehandling för fritidsbostäderna. Bestämmelserna sammanfaller ej med Skärgårdsdelegationens rekommendationer som strävar till att stugorna skall kunna utnyttjas året om.

7 Genomförandet av enkätundersökningen

I början av mars 2001 skickades enkäter ut till ca 560 hushåll varav ca 180 var fast bosatta hushåll och ca 380 fritidsboende hushåll på Emsalö och Haxalö. Enkäterna som riktade sig till de fast bosatta och de fritidsboende skiljde sig något åt, men de centrala frågorna om behovet av service och aktiviteter samt önskemål och kommentarer rörande framtida utveckling var identiska. Frågorna i enkäten riktade sig till hela hushållet, även om de i allmänhet besvarades av endast en person per hushåll.

Adresserna erhöles från **Befolkningsregistercentralen**. Enkäterna adresserades till den äldsta i hushållet. De fritidsboende hushållen plockades ur ett register över ägare på fastigheter som registrerats som fritidsbostäder. Enkäten till de fritidsboende hushållen sändes till hemadressen. Enkäterna och följebrevet skickades på finska eller svenska på basis av de uppgifter vi fått från Befolkningsregistercentralen.

I början av april 2001 skickades ett påminnelsebrev till alla de som inte svarat. Efter påminnelsebrevet uppgick svarsprocenten till **ca 71 procent**, vilken är en relativt hög andel. Några frågeformulär skickades tillbaka oifyllda, p.g.a. att hushållet inte längre ägde eller vistades i sin fritidsbostad på Emsalö.

8 Uppgifter om de som svarat på enkäterna

8.1 Köns- och åldersfördelning

Av de 399 som svarade på enkäterna är 57 procent män och 43 procent kvinnor. Bland de fast bosatta besvarades enkäten till en övervägande del av kvinnor, medan enkäten bland de fritidsboende ofta besvarades av män.

Medelåldern för de som svarat på enkäten för fast bosatta och enkäten för fritidsboende skiljer sig inte mycket åt. Medelåldern för de fast bosatta svaranden är ca 60 år och för de fritidsboende ca 59 år. De flesta som svarat är i åldern 45–65 år.

Tabell 8.1 Köns- och åldersfördelning för de fast bosatta och fritidsboende som svarat på enkäten

Ålder	Fast bosatta		Fritidsboende	
	Kvinna	Man	Kvinna	Man
20–29	-	1	1	2
30–39	6	7	6	12
40–49	16	15	9	25
50–59	27	19	10	55
60–69	31	18	8	24
70–79	21	10	17	17
80–89	8	2	9	9
90–	1	1	1	-
Totalt	110	73	61	154

8.2 Språk

Av de som fyllt i enkäterna besvarade 58 procent frågorna på svenska och 42 procent på finska. Av de fast bosatta besvarade 66 procent frågorna på svenska och 34 procent på finska. Dessa siffror motsvarar relativt bra Statistikcentralens uppgifter, enligt vilka 64 procent av de fast bosatta på Emsalö är svenskspråkiga. Av de fritidsboende besvarade 54 procent enkäten på svenska och 46 procent på finska. Dessa siffror skall däremot inte ses som de exakta siffrorna för språkförhållandet bland de fritidsboende, eftersom enkäten lätt besvaras på samma språk som den är skriven.

9 De fast bosatta och fritidsboende hushållen

Av de 399 hushållen som besvarat frågeformulären är 134 hushåll fast bosatta och 265 fritidsboende hushåll på Emsalö och Haxalö. De fast bosatta hushållen består till 77 procent av en och två personers hushåll. Omkring 21 procent är tre och fyra personers hushåll.

Tabell 9.1 De fast bosatta hushållens storlek

<i>Medlemmar i hushållet</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
1	48	35,8
2	55	41,0
3	13	9,7
4	15	11,2
5+	3	2,1
Totalt	134	100,0

Av de fritidsboende hushållen är de allra flesta från huvudstadsregionen eller Östnyland. Nästan hälften av hushållen, närmare sagt 46 procent, är hemma i Helsingfors och ungefär en fjärde del, 26 procent, i Borgå. Därefter kommer Esbo med 7 procent och sedan Grankulla, Sibbo och Vanda med 3 procent var.

Tabell 9.2 Hemkommunerna bland de fritidsboende hushållen på Emsalö och Haxalö

<i>Hemkommun</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Helsingfors	122	46,4
Borgå	69	25,9
Esbo	18	6,8
Grankulla	9	3,4
Sibbo	9	3,4
Vanda	9	3,4
Övrig	26	9,9
Totalt	263	100,0

Tabell 9.3 Antalet medlemmar i de fritidsboende hushållen som i allmänhet vistas i fritidsbostaden

<i>Medlemmar i hushållet</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
0	2	0,8
1	21	8,0
2	111	42,4
3	40	15,3
4	42	16,0
5	23	8,8
6	11	4,2
7	2	0,8
8	1	0,4
9+	9	3,4
Totalt	262	100,0

Lite mindre än hälften av de fritidsboende hushållen, 42 procent, uppgav att två personer från hushållet i allmänhet vistas i fritidsbostaden. 31 procent av de fritidsboende hushållen uppgav att tre eller fyra medlemmar av hushållet i allmänhet vistas i fritidsbostaden.

Tabell 9.4 De fritidsboende hushållens sammanlagda vistelsetid i fritidsbostaden per år

<i>Vistelsetid</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Högst en månad	39	14,8
2–3 månader	111	42,0
4–5 månader	82	31,1
6–11 månader	27	10,2
Hela året	5	1,9
Totalt	264	100,0

Tabell 9.5 Fritidsboende hushållens utnyttjande av fritidsbostaden utanför sommarsäsongen

<i>Vistelse utanför sommarsäsongen</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Inte i allmänhet	69	26,3
1–4 ggr/år	59	22,5
5–10 ggr/år	43	16,4
11–20 ggr/år	37	14,1
Nästan varje vecka	52	19,8
Totalt	262	100,0

Fritidsbostäderna på Emsalö utnyttjas ofta och under en relativt lång del av året. Man kan bra säga att fritidsbostäderna för många av de fritidsboende utgör en s.k. andra bostad, där man vistas också utanför den egentliga semestertiden. Upp till 85 procent av de fritidsboende vistas minst två månader om året i sin fritidsbostad. Fritidsbostäderna används också i en hög grad utanför sommarsäsongen. 73 procent av de fritidsboende vistas i sin fritidsbostad utanför sommarsäsongen och en femte del vistas i sin fritidsbostad nästan varje vecka.

10 Service

Bybutiken anses vara en viktig serviceform inte bara för de livsmedel och varor som den erbjuder utan också tack vare den sociala funktion som butiken fyller på en liten ort. På små orter innehar butiker ofta många också andra viktiga tjänster som t.ex. postombudsservice. Bybutiken i Bengtsby och det tillhörande bybutikscaféet och hemtransporten av varor används i en hög grad av både de fast bosatta och de fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen använder 87 procent dessa tjänster ibland eller ofta. Av de fritidsboende hushållen är motsvarande siffra 84 procent. De fritidsboende hushållens användning av bybutiken koncentrerar sig till sommarperioden och veckosluten. Ett eventuellt hot för bybutiken på Emsalö har blivit det nybyggda köpcentrumet i Borgå, Näse.

Postombudsservicen som fungerar i bybutiken används i en hög grad av de fast bosatta hushållen. Upp till 82 procent av dem använder tjänsten ibland eller ofta. Av de fritidsboende hushållen är denna tjänst inte lika mycket utnyttjad, 28 procent använder posttjänsten ibland eller ofta och endast 6 procent ofta.

Butiksbilen trafikerar till Emsalö 2 gånger per vecka fram till Orrby. Butiksbilen utnyttjas inte särskilt mycket. Av de fast bosatta hushållen använder 14 procent butiksbilen ibland eller ofta och av de fritidsboende hushållen endast 9 procent. Detta kan till en del bero på att butiksbilen endast kör till norra delen av Emsalö, dvs. till Orrby.

Borgå stads biblioteksbuss kommer till Emsalö varannan vecka. 16 procent av de fast bosatta hushållen utnyttjar biblioteksbussens tjänster ibland eller ofta och 61 procent aldrig. De fritidsboende använder biblioteksbussens tjänster i en mycket låg grad, endast 5 procent använder biblioteksbussens tjänster ibland eller ofta och 84 procent uppgav sig aldrig använda dess tjänster. Ett förslag som framfördes i ett enkätsvar var att man kunde utveckla bibliotekstjänsten så att de färdigt beställda böckerna skulle lämnas i postlådorna och att de sedan skulle finnas ett ställe, t.ex. vid bybutiken där man kunde återlämna böckerna.

På Emsalö, nära bron över Kuggsundet, finns en **servicestation med bränsleförsäljning och en sommarkiosk**. Servicestationen och sommarkiosken utnyttjas ibland eller ofta av hälften de fast bosatta hushållen. De fritidsboende hushållen utnyttjar denna service i en lika hög grad. Problemet för de som rör sig med båt är att hamnen vid servicestationen är för grund för mera djupgående båtar.

På Emsalö finns företagare med **båtservice, bl.a. Emsalö Båtupplag Ab, Björklunds Båtvarv och Orrmans Båtvarv**. Av de fast bosatta hushållen uppgav en fjärde del att de använder sig av de lokala båtservicetjänsterna ibland eller ofta. Bland de fritidsboende hushållen anlitar man båtservicetjänster något mer. Av dem anlitar 29 procent båtservicetjänster ibland eller ofta.

På ön finns också **byggnads- och reparationsservice** som utnyttjas något mer av de fritidsboende hushållen än de fast bosatta hushållen. Av de fast bosatta hushållen anlitar 35 procent byggnads- och reparationstjänsterna ibland eller ofta och av de fritidsboende hushållen 46 procent.

Elinstallationsservice anlitas däremot i högre grad av de fast bosatta hushållen än de fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen anlitar upp till 64 procent de lokala elinstallationstjänsterna ibland eller ofta, medan motsvarande procent för de fritidsboende hushållen är 49 procent.

Jordbyggnadstjänster anlitas också mer av fast bosatta än av de fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen anlitas upp till 44 procent jordbyggnadstjänster ibland eller ofta och av de fritidsboende hushållen 24 procent.

Den lokala sågen och dess försäljning av byggnadsmaterial utnyttjas i en hög grad av de fast bosatta hushållen. Upp till 75 procent av de fast bosatta hushållen anlitas sågen ibland eller ofta. Av de fritidsboende hushållen använder 45 procent sågen ibland eller ofta.

Den lokala taxiservicen anlitas i en högre grad av de fast bosatta hushållen än de fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen använder 40 procent taxitjänsterna ibland eller ofta och av de fritidsboende hushållen endast 18 procent.

Användningen av **lokala bevakningstjänster** är inte så allmänt på Emsalö. Endast 12 procent av de fritidsboende hushållen uppgav att de köper lokala stugbevakningstjänster ibland eller ofta.

Av de fast bosatta hushållen använder 74 procent **snöplogningstjänster** ibland eller ofta. Av de fritidsboende hushållen anlitas lite mindre än hälften, 43 procent, snöplogningstjänster.

På Emsalö finns ett **turismföretag med inkvartering**. Dess tjänster utnyttjas i en mycket liten grad av de fast bosatta och fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen utnyttjar 4 procent dess service ibland eller ofta. Av de fritidsboende hushållen utnyttjar endast 1 procent dess service ibland eller ofta.

På ön finns ett **växthus med blomsterförsäljning**. Av de fast bosatta hushållen köper omkring hälften av hushållen blommor från växthuset. Av de fritidsboende hushållen köper 43 procent blommor från växthuset ibland eller ofta.

Hälften av de fast bosatta hushållen köper **lokala livsmedel** t.ex. färsk fisk ibland eller ofta. Också av de fritidsboende hushållen köper 43 procent lokala livsmedel då de vistas på Emsalö.

Tabell 10.1 Användningsgraden av olika former av service eller lokala produkter på Emsalö

	Aldrig %	Sällan %	Ibland %	Ofta %
Bybutiken (inkl. hemtransport och caféet)				
<i>Fast bosatta</i>	0,0	13,0	45,8	41,2
<i>Fritidsboende</i>	5,0	11,5	40,6	42,9
Postombudsservice				
<i>Fast bosatta</i>	4,1	13,9	47,5	34,4
<i>Fritidsboende</i>	36,2	36,2	21,4	6,2
Butiksbilen				
<i>Fast bosatta</i>	58,6	27,0	7,2	7,2
<i>Fritidsboende</i>	79,7	11,7	5,2	3,5
Biblioteksbussen				
<i>Fast bosatta</i>	60,7	23,2	6,3	9,8
<i>Fritidsboende</i>	83,8	10,9	4,4	0,9

	Aldrig %	Sällan %	Ibland %	Ofta %
Sommarkiosken och servicestationen				
<i>Fast bosatta</i>	16,0	34,5	35,3	14,3
<i>Fritidsboende</i>	17,3	32,1	37,9	12,8
Båtservice				
<i>Fast bosatta</i>	55,5	20,0	18,2	6,4
<i>Fritidsboende</i>	56,2	14,9	19,1	9,8
Byggnads- eller reparationservice				
<i>Fast bosatta</i>	41,4	23,4	27,0	8,1
<i>Fritidsboende</i>	34,6	19,6	33,8	12,1
Elinstallationservice				
<i>Fast bosatta</i>	16,1	20,3	48,3	15,3
<i>Fritidsboende</i>	27,8	23,2	36,3	12,2
Jordbyggnadstjänster				
<i>Fast bosatta</i>	27,6	28,6	37,1	6,7
<i>Fritidsboende</i>	41,5	34,5	21,0	2,6
Lokala sågen (inkl. byggnadsmaterial)				
<i>Fast bosatta</i>	8,6	16,4	54,3	20,7
<i>Fritidsboende</i>	21,7	33,2	39,9	5,1
Lokal taxiservice				
<i>Fast bosatta</i>	16,5	43,8	29,8	9,9
<i>Fritidsboende</i>	48,6	33,3	16,5	1,6
Stugbevakning				
<i>Fast bosatta</i>	91,6	4,7	1,9	1,9
<i>Fritidsboende</i>	83,2	4,7	4,7	7,3
Snöplogning				
<i>Fast bosatta</i>	19,2	6,4	19,2	55,2
<i>Fritidsboende</i>	47,8	9,6	19,6	23,0
Inkvartering i Turistcentret				
<i>Fast bosatta</i>	89,1	7,3	2,7	0,9
<i>Fritidsboende</i>	91,2	7,0	0,4	0,4
Blommor från Forsbloms växthus				
<i>Fast bosatta</i>	31,7	17,1	37,4	13,8
<i>Fritidsboende</i>	42,2	21,7	27,7	8,4
Lokala livsmedel (fisk etc.)				
<i>Fast bosatta</i>	22,2	28,2	36,8	12,8
<i>Fritidsboende</i>	27,2	30,1	32,5	10,2

10.1 Önskemål om service

De fast bosatta hushållen

Av de fast bosatta hushållen besvarade 44 hushåll frågan om service de saknar på Emsalö. Av dem önskade 10 hushåll banktjänster till Emsalö, bl.a. **bankomat, betalningsautomat och bankbil**. Fyra hushåll önskade bättre posttjänster, bl.a. **postutdelning närmare bostadshuset**. Sex hushåll önskade **vägbelysning** längs med Emsalövägen och ett hushåll **lättrafikled** och ett hushåll **lägre hastighetsbegränsning**. Sju hushåll tyckte att det skulle vara trevligt med en **restaurang eller bar**. Två hushåll önskade **kommunal skötsel av idrottsplan** i Bengtsby. Två hushåll önskade att man skulle dra **kommunalt vatten** till Emsalö. Två hushåll nämnde **behovet av äldreomsorg**. Dessutom önskade man ett **återanvändningsställe, bilservice, sommarkiosk, förstahjälpsstation, ordentlig it-förbindelse, sommar- och vintersportaktiviteter, hobbycirklar, mera dans och aktiviteter på Midgård, hundskolningstillfällen, vatten-, värme- och sanitetsarbeten, kommunal simstrand, kiosk även på vintern, hembygdsmuseum, bränsleförsäljning, städtjänster, taxitjänster dygnet runt och utrymme för innesport**. Fem hushåll uppgav sig vara nöjda med den service som finns nu.

De fritidsboende hushållen

Av de fritidsboende hushållen besvarade 103 hushåll frågan om service de saknar på Emsalö. 14 av dessa hushåll nämnde att de hade problem med **friskt dricks- och hushållsvatten** och att de därför gärna skulle ha **vattenledning** till sin fritidsbostad eller hämta vatten från en **allmän vattenpost**. Tre hushåll nämnde också **avloppsproblemet**. Soporna vållar problem för många fritidsboende hushåll. Man vill ogärna transportera sina sopor till staden. 12 hushåll önskade **avfallsservice eller avfallslådor** där man kunde lämna sina sopor mot ersättning. Många hushåll, upp till 17 hushåll, önskade att det fanns bättre möjlighet till att köpa lokala livsmedel t.ex. **färsk fisk, grönsaker och ekoprodukter**. Nio hushåll föreslog ett **sommartorg** där man kunde få köpa dessa lokala produkter och hantverk. 12 hushåll önskade en **restaurang**, tre hushåll ett **café** och tre hushåll **kiosk**. Två hushåll saknade bankomat på Emsalö. Två hushåll önskade att en bro skulle byggas till Haxalö.

10.2 Kommunikationer

En stor del av de fast bosatta och fritidsboende hushållen färdas med personbil från och till Emsalö, då ön idag är bunden med fastlandet med en bro. På busslinje **Emsalö-Borgå-Emsalö trafikerar bussar ca 4 ggr** dagligen. Av de fast bosatta hushållen använder 37 procent inte bussen, 46 procent använder bussen ibland och 18 procent använder bussen regelbundet. De fritidsboende använder sig mindre av bussen. Av de fritidsboende hushållen använder 62 procent inte bussen, 35 procent använder bussen ibland och 3 procent regelbundet.

Tabell 10.2 Användningsgraden av busslinjen Emsalö–Borgå–Emsalö

Användningen av bussen	Fast bosatta	Fritidsboende
Använder inte	36,6	62,2
Använder ibland	45,8	34,7
Använder regelbundet	17,6	3,1
Totalt	100,0	100,0

Tabell 10.3 Behovet av fler bussturer på busslinjen Emsalö–Borgå–Emsalö

<i>Behov av fler bussturer</i>	<i>Fast bosatta</i>	<i>Fritidsboende</i>
Nej	59,2	82,9
Ja	40,8	17,1
Totalt	100,0	100,0

Av de fast bosatta hushållen uppgav 41 procent vara i behov av fler bussturer medan 59 procent däremot inte behöver fler bussturer. Av de fritidsboende hushållen är 17 procent i behov av fler bussturer, medan majoriteten, 83 procent inte behöver några bussturer till. Störst är behovet av tilläggs bussturer på veckosluten. 23 hushåll önskar fler turer på lördagar och 5 hushåll fler turer på veckoslut i allmänhet. Fem önskemål om fler turer på sommaren framfördes av de fritidsboende hushållen. Av de fast bosatta hushållen önskar två bättre arbetsreseturer. Tre hushåll önskar också att bussturen på morgonen skulle anpassas efter skolbarnens skoltider, så att de hinner till sin första lektion i tid.

10.3 Service för de fast bosatta

10.3.1 Äldreomsorg

Ca 11 procent av de fast bosatta hushållen är för tillfället i behov av äldreomsorg. Av de som besvarat enkäten uppgav 10 personer att de själv var i behov av äldreomsorg och fyra personer uppgav att någon annan i hushållet är i behov av äldreomsorg för tillfället. Av dessa hushåll använder sig sju hushåll av kommunal hemservice, ett hushåll kommunal äldreomsorg på åldringshem i Borgå, ett hushåll dagsjukvård i Borgå, ett hushåll kommunal hemservice och kommunal äldreomsorg på åldringshem i Borgå, ett hushåll kommunal hemservice och privat äldreomsorg på åldringshem i Borgå, och tre hushåll någon annan form av äldreomsorg.

Tabell 10.4 Det nuvarande behovet av äldreomsorg

<i>Behovet av äldreomsorg</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Har inte behov	112	88,9
Svaranden själv har behov	10	7,9
Någon annan i hushållet har behov	4	3,2
Totalt	126	100,0

Tabell 10.5 De fast bosatta hushållens intresse för ett servicehem i Bengtsby inom de närmaste åren

<i>Intresset för servicehemmet</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Har inte något intresse	92	73,6
Skulle utnyttja matservice	14	11,2
Skulle bo i servicehemmet	12	9,6
Övrigt	7	5,6
Totalt	125	100,0

På frågan om intresse för ett eventuellt servicehem i Bengtsby, i Per Spakis stiftelsens byggnad, uppgav 12 hushåll intresse för att bo i servicehemmet inom de närmaste åren och 14 hushåll intresse för att utnyttja eventuell matservice i servicehemmet. Sju hushåll uppgav intresse för servicehemmet t.ex. som en arbetsplats eller som ett ställe där man kunde få hälsovård.

10.3.2 Barndagvård och eftermiddagsvård för skolbarn

Nio av de fast bosatta hushållen uppgav sig vara i behov av dagvård fr.o.m. nästa höst. I dessa hushåll är antalet barn som är i behov av dagvård sammanlagt tolv stycken. Två hushåll framförde önskemål om barndagvårdsplats på Emsalö eller i Tolkis. Ett hushåll framförde önskemål om familjedagvårdsplats eller barndagvårdsplats i Tolkis eller i Borgå och ett hushåll önskade barndagvårdsplats i Tolkis. Två hushåll önskade också förskola.

Tre av de fast bosatta hushållen uppgav sig vara i behov av eftermiddagsvård för skolbarn under nästa läsår. I dessa hushåll är antalet barn i behov av eftermiddagsvård sammanlagt tre stycken. Två hushåll framförde önskemål om eftermiddagsvård. Man önskade idrottsbaserad klubbverksamhet, men också naturklubb, pyssel och adb o.dyl. Intresset för en eftermiddagsklubb kan eventuellt vara större, eftersom många skolbarn gärna är med i klubben, även om de inte direkt är i behov av eftermiddagsvård.

11 Aktiviteter och evenemang

Allmogeföreningen är en av de äldre föreningarna på Emsalö. Av de fast bosatta hushållen har 40 procent deltagit i Allmogeföreningens verksamhet. Av de fritidsboende hushållen har omkring vart fjärde hushåll deltagit i föreningens verksamhet under de senaste åren.

Emsalö Byaråd grundades år 1996 för att bevaka Emsalöbornas intressen då Borgå landskommun planerades att sammanslås med Borgå stad. Av de fast bosatta hushållen har 32 procent deltagit i dess verksamhet under de senaste åren och bland de fritidsboende hushållen är motsvarande siffra 19 procent.

I **Kapellföreningens** verksamhet har en fjärde del av de fast bosatta hushållen deltagit i under de senaste åren. Av de fritidsboende hushållen är det däremot endast 7 procent som har deltagit i föreningens verksamhet under de senaste åren.

På Emsalö finns också en **Marthaförening** i vars verksamhet 34 procent av de fast bosatta hushållen har deltagit under de senaste åren. Däremot har endast enstaka fritidsboende, 2 procent, deltagit i marthornas verksamhet.

Jaktföreningen är en mindre förening i vars verksamhet 19 procent av de fast bosatta hushållen har deltagit i under de senaste åren. Av de fritidsboende har endast 2 procent av hushållen deltagit i verksamheten.

Deltagandet i **Emsalö frivilliga brandkårs** verksamhet är av samma storleksordning som för Jaktföreningen. Av de fast bosatta hushållen har 19 procent och av de fritidsboende hushållen 2 procent deltagit i den frivilliga brandkårens verksamhet under de senaste åren.

Tabell 11.1 Hushållens deltagande i fritidsaktiviteter och evenemang under de senaste åren

	<i>Fast bosatta</i> %	<i>Fritidsboende</i> %
Allmogeföreningens verksamhet	39,6	23,9
Emsalö Byaråds verksamhet	32,3	18,7
Kapellföreningens verksamhet	24,5	7,0
Marthaföreningens verksamhet	34,4	2,4
Jaktföreningens verksamhet	19,4	2,9
Emsalö frivilliga brandkårs verksamhet	19,1	2,4
Resning av midsommarstången	64,6	58,0
Emsalödagen	73,7	61,2
Lokala fester på Midgård	66,7	46,2

Av de gemensamma evenemangen är **Emsalödagen** den mest populära bland både de fast bosatta och fritidsboende hushållen. Emsalödagen brukar hållas i augusti månad. 74 procent av de fast bosatta hushållen har under de senaste åren besökt eller deltagit i Emsalödagen. Av de fritidsboende har upp till 61 procent besökt evenemanget under de senaste åren.

Resningen av midsommarstången på midsommarafton är också en omtyckt tillställning där de fast bosatta och fritidsboende umgås med varandra. Av de fast bosatta hushållen har 65 procent deltagit i evenemanget under de senaste åren. Bland de fritidsboende är midsommartillställningen nästan lika populär som bland de fast bosatta. 58 procent av de fritidsboende hushållen har varit med om resningen av midsommarstången under de senaste åren.

De lokala festerna på Midgård är däremot något mera besökta av de fast bosatta än de fritidsboende. Av de fast bosatta har 67 procent deltagit i festerna på Midgård och av de fritidsboende har 46 procent deltagit i dessa fester under de senaste åren.

11.1 Önskemål om aktiviteter och evenemang

Sammanlagt 74 hushåll besvarade den öppna frågan om behovet av aktiviteter och evenemang. Av de fast bosatta hushållen inkom 24 förslag och kommentarer och av de fritidsboende hushållen 50. De flesta förslagen berörde sportaktiviteter, evenemang av olika slag och aktiviteter för barn och ungdomar. Också en betydande andel uppgav sig inte vara i behov av ytterligare aktiviteter och evenemang utan ansåg sig vara nöjda så som det är.

De fast bosatta hushållen

Av de fast bosatta hushållen önskar 10 hushåll någon form av **sportaktiviteter**. Tre önskemål gäller gymnastik eller konditionsgrupp, två hushåll önskar upplyst spånbana och två hushåll skidspår och ett hushåll ett ställe för simning i vak. Önskemål kom också gällande konditionspromenader, innebandy, tennis, volleyboll och ridning. Sex hushåll önskar mera aktiviteter för barn och ungdomar bl.a. **musikkлубb**, **simskola** och disco för ungdomar under 18 år. Två hushåll önskade **sommartorg**, två dans- och två mera olika **kurser**. Två hushåll önskade ytterligare att en **lätrafikled** skulle byggas invid Emsalövägen. Övriga önskemål gällde **båtklubb** och **snickeri- och hantverksutrymme** samt grundandet av en **finskspråkig förening**. Tre hushåll anser sig inte behöva mer aktiviteter eller evenemang.

De fritidsboende hushållen

Av de fritidsboende hushållen önskar 14 hushåll någon form av sommarevenemang. Av dessa hushåll önskar sex hushåll **sommartorg**, två hushåll **aktioner** och tre hushåll **sommarteater**. Det kom in även önskemål om mera **fester och dans på Midgård**. Ytterligare föreslogs att man kunde arrangera en s.k. **havs- och fiskedag, musik i kapellet**, och att man kunde ha **körutbyte** och gemensamma tillsällningar där man kan bekanta sig med varandra. Tolv förslag kom gällande någon form av **sportaktiviteter**. Tre hushåll önskade **golfbana** och två **skidspår** och **skidstuga**. Utöver det kom det också önskemål gällande **tennisplan, gräsfotbollsplan**, officiell skjutbana, **båttävlingar, bollspel, ridning** och **tävlingar** och olika sorts **kamper mot närliggande holmar och orter**. Åtta hushåll önskar aktiviteter för barn och ungdomar på sommaren. Man önskar organiserade fritidsaktiviteter så som **simskola, sportaktiviteter, läger för barn, spel och lek, teater och musik och ett ungdomscafé**. Övriga önskemål var **pensionärsklubb och segelbåtsklubb**. Ett hushåll påpekade att det är viktigt att det även i framtiden finns **svenskspråkiga evenemang**. Tretton hushåll av de fritidsboende hushållen anser sig inte vara i behov av mer aktiviteter eller evenemang.

11.2 Ett byacenter

Per Spakis stiftelse planerar att eventuellt i samarbete med Emsalö byaråd renovera Spakis ladugård i Bengtsby till ett byacenter. Till vilka ändamål byacentret skall användas är ännu öppet. Av de färdigt givna förslagen på frågeformuläret tycker de fast bosatta hushållen bäst om att byacentret skulle fungera som utrymme för olika kurser, som utrymme för klubbverksamhet och övrig fritidsverksamhet och som mötes- och arkivutrymme för lokala föreningar och klubbar. De fritidsboende hushållen tycker att de bästa förslagen är att byacentret skulle användas till klubbverksamhet och övrig fritidsverksamhet, som mötes- och arkivutrymmen för lokala föreningar och klubbar, och som utställningsutrymme.

Tabell 11.2 De fast bosatta och fritidsboende hushållens åsikt om vad byacentret i Spakis ladugård skall användas till

	Ja %	Nej %	Vet ej %
För kurser (t.ex. Borgå medborgarinstituts kurser)			
<i>Fast bosatta</i>	75,0	11,0	14,0
<i>Fritidsboende</i>	53,7	6,9	39,4
Mötes- och arkivutrymmen för lokala föreningar och klubbar			
<i>Fast bosatta</i>	68,1	12,8	19,1
<i>Fritidsboende</i>	65,0	3,5	31,4
Klubbverksamhet och övrig fritidsverksamhet			
<i>Fast bosatta</i>	74,7	12,1	13,1
<i>Fritidsboende</i>	67,1	3,6	29,3
Seminarieutrymmen för yrkesutövare			
<i>Fast bosatta</i>	40,5	23,8	35,7
<i>Fritidsboende</i>	36,7	15,8	47,4

	Ja %	Nej %	Vet ej %
Utrymmen med adb-utrustning för t.ex. distansarbete			
<i>Fast bosatta</i>	34,1	28,0	37,8
<i>Fritidsboende</i>	30,2	19,3	50,5
Internet-café			
<i>Fast bosatta</i>	46,5	26,7	26,7
<i>Fritidsboende</i>	37,8	18,4	43,8
Utställningsutrymmen			
<i>Fast bosatta</i>	61,0	16,0	23,0
<i>Fritidsboende</i>	66,5	5,3	28,2

Sammanlagt 56 hushåll gav förslag till vad ett byacenter kunde användas till eller det eventuellt kommenterade byacenter-projektet i allmänhet. De fast bosatta hushållen kommenterade denna fråga procentuellt mera än de fritidsboende hushållen. 28 hushåll kommenterade eller gav förslag bland både de fast bosatta och de fritidsboende hushållen.

De fast bosatta hushållen

Av de fast bosatta hushållen föreslog fyra hushåll att man kunde använda byacentret som ett **utställningsutrymme**, t.ex. som **hembygdsmuseum, infocenter** med Emsalös historia eller som utrymme för **konstutställningar**. Tre hushåll ansåg att byacentret kunde användas som utrymme för **hobbyverksamhet**. Man önskade bl.a. en vävkammare och utrymme för trä- och metallslöjd. Två hushåll ansåg att utrymmet kunde användas som en träffpunkt med **café eller ölbar**. Två hushåll ansåg att det är viktigt att **Spakis gård med ladugård bevaras**. Övriga förslag var att utrymmet skulle användas för **fester för 18–30 åringar**, för **kurser om natur och ekologi** och för **sommarförsäljning av lokala produkter**. Nio hushåll var mer eller mindre **oroade över att byacentret skulle konkurrera med Allmogeföreningens lokal**.

De fritidsboende hushållen

Av de fritidsboende hushållen föreslog fyra hushåll att man kunde ha **torgförsäljning** av t.ex. lokala produkter i byacentret. Tre hushåll föreslog att byacentret skulle användas som utställningsutrymme, t.ex. som **museum**. Två hushåll föreslog att man skulle använda utrymmet för **kursverksamhet** och två hushåll tyckte att man skulle ha ett **servicehem** i byggnaden. Övriga förslag var bl.a. att ha ett **internetcafé** med tidningar, ha **barnpark** där man kunde lämna barnen då man åker och handlar, att man skulle ha verksamhet för barn och ungdomar och att adb-utrustning med skrivare, e-post och internet skulle vara bra. Ett av hushållen föreslog däremot att man kunde ha en internetdator t.ex. i samband med bybutiken. Ett förslag var att de skulle vara mera attraktivt att bygga ett byacenter vid stranden, så att även de fritidsboende hushållen skulle besöka stället. Man önskade också att man kunde ha ett öppna dörrars system så människorna kunde lära känna varandra.

12 Framtidsplaner

Av de fritidsboende hushållen uppgav 36 procent att deras fritidsbostad redan är vinterbonad medan ytterligare 18 procent önskar bygga om sin fritidsbostad till vinterbonad. 46 procent av de fritidsboende hushållen önskar däremot inte bygga om sin fritidsbostad till vinterbonad. Av de som uppgav att de önskar bygga om är majoriteten, 70 procent, mellan åldern 45 till 65 år.

Tabell 12.1 De fritidsboende hushållens önskan om att bygga om fritidsbostaden till vinterbonad

<i>Bygga om</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Ja	46	17,6
Är redan vinterbonad	94	36,0
Nej	121	46,4
Totalt	261	100,0

Av de fritidsboende hushållen uppgav 44 hushåll, 17 procent, att de hade planer på att flytta permanent ut till Emsalö. Ca hälften av dessa, 23 hushåll, kunde precisera när de tänkte förverkliga en eventuell flyttning till Emsalö. Av dessa hushåll har sju hushåll planer på att bli fast bosatta mellan åren 2001 och 2004, fyra hushåll mellan åren 2005 och 2009, och tolv hushåll planer på att flytta ut till Emsalö år 2010 eller senare.

Tabell 12.2 De fritidsboende hushållens önskan om att bli fast bosatt på Emsalö

<i>Flytta ut till Emsalö</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Ja	44	16,8
Nej	218	83,2
Totalt	262	100,0

Tabell 12.3 Tidpunkten för de fritidsboendes planer på att flytta ut till Emsalö

<i>År</i>	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
2001–2004	7	30,4
2005–2009	4	17,4
2010–	12	52,2
Totalt	23	100,0

12.1 Distansarbete

På Emsalö är distansarbetet något mera allmänt bland de fritidsboende hushållen än de fast bosatta hushållen. Detta beror säkerligen på att det inte är något problem för de fast bosatta hushållen att förvärvsarbeta utanför Emsalö. De fritidsboende distansarbetar däremot gärna för att kunna förlänga vistelsetiden i fritidsbostaden. Av de fritidsboende hushållen distansarbetar 14 procent i sin fritidsbostad. Av de fast bosatta hushållen förvärvsarbetar 10 procent på distans i sitt hem. Av de fritidsboende distansarbetande hushållen distansarbetar sex hushåll inom **IT-branschen**, fem hushåll

med **konsultering**, fyra hushåll med **forskning**, tre hushåll med **handel** och två hushåll med **företagande**. De övriga fritidsboende hushållen distansarbetar bl.a. med **grafisk design, konst, litteratur, textproduktion och översättning, media, film, ekologisk rådgivning, elinstallation och -planering, förvaltning, bokföring och fastighetsförmedling, företagets telefon dejour och arbeten inom avkylningsbranschen**. De fast bosatta hushållen distansarbetar bl.a. inom **musikbranschen, fastighetsbranschen, byggnadsbranschen, reklambranschen och med telemarketing, bokföring, läkarservice, försäljning, hemvård, utbildning och konst**.

Tabell 12.4 Antalet och andelen av distansarbetande hushåll

	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Fast bosatta	12	10,1
Fritidsboende	37	14,0

Tabell 12.5 Antalet och andelen av hushåll med planer på att börja distansarbete inom de närmaste åren

	<i>Hushåll</i>	<i>Procent</i>
Fast bosatta	2	1,8
Fritidsboende	34	13,3

Av de fast bosatta hushållen uppgav endast två hushåll ha planer på att börja distansarbete inom de närmaste åren. Av de fritidsboende hushållen uppgav däremot 34 hushåll ha planer på att börja distansarbete i fritidsbostaden inom de närmaste åren.

13 Önskemål om framtida utveckling av Emsalö

Omkring hälften, 46 procent, av de fast bosatta och 41 procent av de fritidsboende hushållen skrev ner kommentarer och önskemål gällande utvecklingen av Emsalö.

Den nyligen uppgjorda delgeneralplanen får mycket kritik av både de fast bosatta och de fritidsboende hushållen. Sammanlagt 8 fast bosatta hushåll och 23 fritidsboende hushåll tycker att bestämmelserna i delgeneralplanen är orättvisa och felaktiga och att de hindrar en positiv utveckling av Emsalö. Begränsningarna i byggnadsrätten och de minskade möjligheterna till att ändra fritidsbostaden till åretruntbostad är de bestämmelser som anses vara mest oskäligen. Flera familjer som har sina rötter på Emsalö och gärna skulle bo på Emsalö har nu problem med att få byggnadslov. Av de fritidsboende önskar flera kunna bygga om sin fritidsbostad till en åretruntbostad och eventuellt flytta ut till Emsalö i framtiden.

Flera hushåll, sammanlagt 11 fast bosatta hushåll och 13 fritidsboendehushåll, anser att tillgången till bra dricks- och hushållsvatten vållar problem. Vattnet som finns i brunnarna anses vara mycket järnhaltigt och humusrikt. Torra somrar uppstår även problem med att brunnarna torkar ut. Några hushåll nämnde också att det nuvarande avloppssystemet är problematiskt.

Flera hushåll hade önskemål gällande trafikförhållanden och vägnätet. Emsalö vägen anses vara farlig för både fotgängare och cyklister p.g.a. att vägen är så smal och fordonen håller en hög

hastighet. Sex fast bosatta hushåll och Sex fritidsboende hushåll önskar därför att en lättrafikled skulle byggas bredvid Emsalövägen. Tio fast bosatta hushåll och fyra fritidsboende hushåll önskade mera vägbelysning för att förbättra trafiksäkerheten och trivseln på ön. Åtta fast bosatta och fyra fritidsboende hushåll önskar bättre vägunderhåll. I svaren framkom också frågan gällande brobygget som skulle binda Haxalö med Emsalö. Fem av de fritidsboende hushållen anser att bron skulle behövas medan fyra fritidsboende hushåll är emot brobygget.

I.o.m. bron som förbinder Emsalö med fastlandet, har det blivit lättare att komma ut till Emsalö. I några enkätsvar framkom att man var orolig för inbrott i fritidsbostäder. Två fast bosatta hushåll och fyra fritidsboende hushåll anser att säkerheten på Emsalö borde förbättras.

Av de fast bosatta hushållen nämnde dessutom fem hushåll att de önskar bättre bussförbindelser och tre hushåll att de önskar att några stränder skulle reserveras för allmänt bruk.

Av de fritidsboende hushållen önskar sex hushåll bättre info om servicen på Emsalö och sex hushåll anser att avfallshanteringen för de fritidsboende är problematisk. Två av de fritidsboende hushållen önskar båtplats och parkeringsplats på Emsalö för de hushåll som har fritidsbostad på Haxalö. Två fritidsboende hushåll nämnde också att den finskspråkiga befolkningen gärna kunde beaktas i en högre grad t.ex. vid gemensamma aktiviteter och evenemang.

14 En analys om styrkor, svagheter, möjligheter och hot

På ett välbesökt skärgårdsmöte anordnat av Byanät Östnyland och Föreningen Emsalö Byaråd r.f. under vintern 2000 på Midgård framkom bl.a. följande saker:

Styrkor

- **Närheten till huvudstadsregionen**
- **En stor fritidsbefolkning som är trogen den fasta befolkningen vid köp av tjänster**
- **Butik, bar, postombud**
- **Aktivt föreningsliv**
- **Tvåspråkighet**

Svagheter

- **Brist på arbetsplatser**
- **Stugor får ej utnyttjas till åretruntbostäder**
- **För få byggnadstillstånd**
- **Åldersstrukturen på Emsalö (43 % över 50 år)**
- **Dåliga kommunikationer**

Möjligheter

- **Servicecenter för äldre**
- **Distansarbete, distansarbetscentral**
- **Pendling till arbetsplatser**
- **Utveckla turismen: skärgårds-, båt-, landsvägs-, fiske- naturturism**
- **Kurscentral**

Hot

- Svårt att få byggnadslov
- Delgeneralplanen
- Avloppsröret till Svarbäcksfjärden och föroreningar från Sköldvik
- Expropriering av områden för rekreation
- Åldersstrukturen

15 Sammanfattning

Svarsprocenten på enkätundersökningen ”Att bo och trivas på Emsalö 2001” blev hög. Både de fast bosatta och de fritidsboende på Emsalö visade ett stort intresse för utredningen. Eftersom svarsprocenten är hög får man en relativt bra bild av hur de fast bosatta och fritidsboende hushållen ser på servicen och aktiviteterna på Emsalö och på öns framtida utveckling.

De fritidsboende hushållen på Emsalö kommer från ett väl begränsat område nämligen huvudstadsregionen och Borgå. Fritidsbostäderna på Emsalö används mycket. En stor del av de fritidsboende kommer till sin fritidsbostad för en lång tid och ofta, 20 procent nästan varje vecka. För många fritidsboende på Emsalö är fritidsbostaden en s.k. andra bostad, där man vistas året runt. Endast 15 procent utnyttjar sin fritidsbostad mindre än en månad per år. En stor del av fritidsbostäderna är också vinterbonade, vilket möjliggör vistelse året runt. Dessutom önskar ytterligare en femte del av de fritidsboende hushållen bygga om sin fritidsbostad till en vinterbonad bostad. Flera fritidsboende hushåll, 17 procent, önskar också att de kunde bli fast bosatta på Emsalö inom en snar framtid.

Den lokala servicen på Emsalö utnyttjas både av de fast bosatta, och de fritidsboende hushållen. Både de fast bosatta och de fritidsboende hushållen hade en lång rad av önskemål om bättre service. En del uppgav dock att de inte saknar ytterligare service utan är nöjda med den servicenivå som finns. De fritidsboende utnyttjar i första hand service som är förknippat med byggnad och reparation av fritidshus, båtservice och snöplogning på vintern. Väl utnyttjade serviceformer av de fritidsboende är bybutiken, servicestationen och sommarkiosken samt möjligheten att köpa lokala livsmedel och blommor. De fast bosatta hushållen önskade bättre service bl.a. bättre bank- och posttjänster, bättre infrastruktur så som vatten- och avloppssystem, och vägbelysning och lättrafikled längs med Emsalövägen. Dessutom tyckte många av de fast bosatta hushållen att de skulle vara trevligt med en restaurang eller bar. De fritidsboende hushållen önskade också bättre infrastruktur så som vatten- och avlopp och avfallshantering. De önskade också en restaurang eller ett café. Dessutom önskade många fritidsboende hushåll att det fanns bättre möjligheter till att köpa lokala livsmedel och hantverk t.ex. på ett sommartorg.

Vad gäller kommunikationerna är busslinjen Emsalö-Borgå-Emsalö viktigare för de fast bosatta hushållen. De fritidsboende hushållen är däremot inte beroende av bussen i samma utsträckning, eftersom de allra flesta åker ut till sin fritidsbostad med egen bil.

Enligt de svar som kommit in på enkäten för de fast bosatta finns det ett tydligt behov av service för äldre. Sammanlagt 26 hushåll uppgav sig ha intresse för ett servicehem på Emsalö, antingen i form av boendeservice eller matservice. Det är dock svårt att dra några detaljerade behovslutsatser på basen av en dylik enkät.

Föreningslivet på Emsalö upprätthålls till en stor del av de svenskspråkiga fast bosatta hushållen. De fritidsboende hushållens deltagande i föreningarna på Emsalö begränsar sig till Allmogeföreningens och Emsalö Byråds verksamhet. Däremot finns det några gemensamma evenemang, bl.a. Emsalödagen och resningen av midsommarstången, som lockar både fritidsboende och fastbosatta. Föreningslivet och aktiviteterna och evenemangen på Emsalö är starkt svenskspråkiga. Några önskade därför att de finskspråkiga skulle beaktas mera. Ett byacenter ansåg vara en bra idé av de flesta hushållen. Några hushåll var dock oroliga för att byacentret skulle konkurrera med Allmogeföreningens lokal och ansåg därför att ett byacenter inte behövs eller att det är viktigt att bycentret skulle stå för sådana aktiviteter som inte är möjliga i Allmogeföreningens lokal. De fritidsboende hushållen hade något mindre intresse av ett byacenter än de fast bosatta. En del hushåll ansåg därför att ett eventuellt byacenter skall fylla i främsta hand de fast bosattas behov.